



ORZECZNICTWO TRYBUNAŁU KONSTYTUCYJNEGO ZBIÓR URZĘDOWY

Seria B

Warszawa, dnia 29 stycznia 2016 r.

Pozycja 73

POSTANOWIENIE

z dnia 3 grudnia 2015 r.

Sygn. akt Ts 188/14

Trybunał Konstytucyjny w składzie:

Piotr Tuleja,

po wstępnym rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym skargi konstytucyjnej M.Ch. w sprawie zgodności:

art. 43 ust. 3 i 5 ustawy z dnia 25 czerwca 2010 r. o sporcie (Dz. U. z 2014 r. poz. 715) oraz art. 4 ust. 2, art. 13 ust. 2 pkt 3 i art. 13 ust. 5 Światowego Kodeksu Antydopingowego z 20 lutego 2003 r. (wersja 3.0), będącego Dodatkiem 1 do Międzynarodowej Konwencji o zwalczaniu dopingu w sporcie, sporządzonej w Paryżu dnia 19 października 2005 r. (Dz. U. z 2007 r. Nr 142, poz. 999, ze zm.) z art. 2, art. 5, art. 7, art. 31 ust. 3, art. 32 ust. 1, art. 42 ust. 1 i 3, art. 45 ust. 1 i art. 77 ust. 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej,

p o s t a n a w i a:

odmówić nadania dalszego biegu skardze konstytucyjnej.

UZASADNIENIE

W skardze konstytucyjnej wniesionej do Trybunału Konstytucyjnego 15 lipca 2014 r. (data nadania) M.Ch. (dalej: skarżący) wystąpił o zbadanie zgodności art. 43 ust. 3 i 5 ustawy z dnia 25 czerwca 2010 r. o sporcie (Dz. U. z 2014 r. poz. 715; dalej: ustawa o sporcie) oraz art. 4 ust. 2, art. 13 ust. 2 pkt 3 i art. 13 ust. 5 Światowego Kodeksu Antydopingowego z 20 lutego 2003 r. (wersja 3.0; dalej: Światowy Kodeks Antydopingowy), będącego Dodatkiem 1 do Międzynarodowej Konwencji o zwalczaniu dopingu w sporcie, sporządzonej w Paryżu dnia 19 października 2005 r. (Dz. U. z 2007 r. Nr 142, poz. 999, ze zm.; dalej: Konwencja o zwalczaniu dopingu w sporcie) z art. 2, art. 5, art. 7, art. 31 ust. 3, art. 32 ust. 1, art. 42 ust. 1 i 3, art. 45 ust. 1 i art. 77 ust. 2 Konstytucji.

Skargę konstytucyjną sformułowano w związku z następującą sprawą. Dnia 16 czerwca 2013 r. podczas Głównych Mistrzostw Polski Seniorów i Młodzieżowców w pływaniu, które odbyły się w O., skarżący został poddany kontroli antydopingowej prowadzonej przez Komisję do Zwalczania Dopingu w Sporcie. Dnia 2 lipca 2013 r. Komisja poinformowała skarżącego, Polski Związek Pływacki oraz klub sportowy skarżącego o pozytywnym wyniku badania antydopingowego i wykryciu u skarżącego zabronionej substancji. Dnia 17 lipca 2013 r., po przeprowadzeniu postępowania dowodowego, Komisja Dyscyplinarna Polskiego Związku Pływackiego (dalej: Komisja) wydała orzeczenie, na mocy którego uznała skarżącego za winnego naruszenia przepisów antydopingowych,

tj. modelowych reguł antydopingowych, i ukarała go karą sześciomiesięcznej dyskwalifikacji wraz z unieważnieniem wyników zawodów oraz orzeczeniem utraty medali i nagród. Dnia 22 lipca 2013 r. przedstawiciel ustawowy wówczas niepełnoletniego skarżącego (urodzonego w 1996 r.) złożył do Zarządu Polskiego Związku Pływackiego odwołanie od ww. orzeczenia dyscyplinarnego. Uchwałą z września 2013 r. Polski Związek Pływacki utrzymał w mocy orzeczenie Komisji z lipca 2013 r. Na tę uchwałę skargi do Trybunału Arbitrażowego do spraw Sportu przy Polskim Komitecie Olimpijskim (dalej: Trybunał Arbitrażowy) złożyli: skarżący (data wpływu skargi – 4 października 2013 r.) i Światowa Federacja Pływacka (data wpływu skargi – 13 grudnia 2013 r.). Postanowieniem z marca 2014 r. Trybunał Arbitrażowy zmienił „decyzje dyscyplinarne organów dyscyplinarnych Polskiego Związku Pływackiego z lipca 2013 r. i z września 2013 r.” i wymierzył skarżącemu karę jednego roku dyskwalifikacji. Ponadto potwierdził, że kara dyskwalifikacji rozpoczęła się od daty pobrania próbki, tj. od 16 czerwca 2013 r. i miała się skończyć 15 czerwca 2014 r. oraz zaliczył na poczet kary okres od 16 czerwca 2013 r. do 15 grudnia 2013 r. W tym orzeczeniu unieważnił też wszystkie indywidualne i drużynowe wyniki skarżącego i orzekł „przepadek wszystkich [jego] medali, punktów i nagród osiągniętych od zawodów (...) w O. w dniach 13-16 czerwca 2013 r. do dnia orzeczenia postanowienia”, a także rozstrzygnął o kosztach postępowania.

Skarżący łączy naruszenie swoich konstytucyjnych praw, wskazanych w skardze, z postanowieniem Trybunału Arbitrażowego z 31 marca 2014 r. Podnosi, że niejasno sformułowany art. 43 ustawy o sporcie jest niezgodny z określonymi w skardze konstytucyjnymi wzorcami, ponieważ „przyczynia się do istnienia postępowania, któremu można zarzucić dowolność w uznaniu, które substancje są zabronione”. Jak podkreśla skarżący, „sportowiec nie może przewidzieć, jakie substancje zostaną uznane za niedozwolone w dniu kontroli Komisji do Spraw Zwalczania Dopingu”, a to narusza – w szczególności – „możliwość skutecznego bronięcia się przed uznaniem danych substancji za zabronione w dniu kontroli organizmu sportowca” (art. 42 ust. 1 Konstytucji) i zasadę domniemania niewinności (art. 42 ust. 3 Konstytucji). Skarżący zauważa nadto, że zawodnik o statusie zawodnika krajowego nie ma możliwości odwołania się od decyzji wydanej przez Trybunał Arbitrażowy do Trybunału Arbitrażowego Sportu w L., co narusza prawo do równego traktowania (art. 32 ust. 1 Konstytucji), a tym samym zamyka „możliwość dochodzenia swoich praw”. Skarżący uważa nadto, że zaskarżone przepisy Światowego Kodeksu Antydopingowego naruszają zasadę *ne bis in idem* „poprzez (...) »kolejne« ukaranie skarżącego za ten sam czyn”. Zaznacza przy tym, że „sportowiec, który karę »odbył«, może zostać ponownie »ukarany« zakazem i musi się liczyć z utratą zdobytych nagród i anulowaniem dokonanych osiągnięć”.

Trybunał Konstytucyjny zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 79 ust. 1 Konstytucji przedmiotem skargi konstytucyjnej jest ustawa lub inny akt normatywny, na podstawie którego sąd lub organ administracji publicznej orzekły ostatecznie o wolnościach lub prawach albo o obowiązkach skarżącego określonych w Konstytucji. Na etapie wstępnej kontroli Trybunał Konstytucyjny bada, czy skarga spełnia warunki formalne określone w art. 46-48 ustawy z dnia 1 sierpnia 1997 r. o Trybunale Konstytucyjnym (Dz. U. Nr 102, poz. 643, ze zm.; dalej: ustawa o TK) i czy zarzuty w niej sformułowane nie są oczywiście bezzasadne (art. 36 ust. 3 w zw. z art. 49 ustawy o TK).

Swoje zarzuty skarżący formułuje przeciwko art. 43 ust. 3 i 5 ustawy o sporcie. Zgodnie z art. 43 ust. 3 tej ustawy substancją zabronioną jest substancja mogąca służyć poprawie wyniku sportowego, której użycie pozostaje w sprzeczności z uczciwością rywalizacji sportowej, określona w załączniku nr 1 do Konwencji o zwalczaniu dopingu w sporcie oraz jego zmianach dokonanych w trybie art. 34 tej konwencji. W świetle zaś

art. 43 ust. 5 ustawy o sporcie substancją lub metodą zabronioną jest także substancja lub działanie utrudniające wykrycie substancji lub metody określonej w art. 43 ust. 3 i 4, określone w załączniku nr 1 do ww. konwencji oraz jego zmianach dokonanych w trybie art. 34 tej konwencji. W tym kontekście skarżący kwestionuje również art. 4 ust. 2 Światowego Kodeksu Antydopingowego, według którego lista zabronionych substancji i metod będzie zawierać te substancje zabronione i metody zabronione, które są zabronione jako doping przez cały czas (zarówno podczas zawodów, jak i poza zawodami) z uwagi na fakt, że mogą wpływać na poprawę wyniku w przyszłych zawodach lub z uwagi na możliwość maskowania, oraz te substancje i metody, które są zabronione tylko podczas zawodów. Na polecenie federacji międzynarodowej lista zabronionych substancji i metod może być rozszerzona przez Światową Agencję Antydopingową dla konkretnego sportu tej federacji. Substancje zabronione i metody zabronione mogą być umieszczone na liście zabronionych substancji i metod według kategorii ogólnej (np. związki anaboliczne) lub przez odwołanie do konkretnej substancji lub metody. Zdaniem skarżącego przepisy te są niezgodne z art. 2, art. 5, art. 7, art. 31 ust. 3, art. 32 ust. 1 oraz art. 42 ust. 1 i 3 Konstytucji.

Trybunał przypomina, że w świetle przytoczonego już art. 79 ust. 1 Konstytucji skarga przysługuje tylko temu, czyje konstytucyjne wolności lub prawa zostały naruszone. Dlatego też zgodnie z art. 47 ust. 1 pkt 2 ustawy o TK powinna ona zawierać wskazanie, jakie konstytucyjne wolności lub prawa i w jaki sposób – zdaniem skarżącego – zostały naruszone. Jeśli skarga spełnia tę przesłankę, ale argumenty mające wykazać sposób naruszenia konstytucyjnych praw skarżącego są oczywiście bezzasadne, należy odmówić jej nadania dalszego biegu (art. 49 w zw. z art. 36 ust. 3 ustawy o TK).

Trybunał zaznacza, że choć konstytucyjne pojęcie odpowiedzialności karnej użyte w art. 42 Konstytucji rozumiane jest autonomicznie, czyli jako wszelka odpowiedzialność represyjna, to jednak możliwość stosowania art. 42 Konstytucji do postępowań represyjnych nie oznacza, że w każdej sprawie wzorzec ten będzie stosowany wprost. Gwarancje ujęte w art. 42 ust. 1-3 Konstytucji mogą być stosowane do oceny konkretnej regulacji jedynie odpowiednio, tj. wprost, z modyfikacjami lub wcale (zob. wyrok TK z 17 marca 2015 r., K 31/13, OTK ZU nr 3/A/2015, poz. 32 i tam powołane orzecznictwo).

Trybunał zwraca uwagę na to, że za stosowanie dopingu w sporcie przewidziana jest odpowiedzialność dyscyplinarna (art. 43 ust. 6 ustawy o sporcie; zob. też art. 9 i n. Światowego Kodeksu Antydopingowego). Tym samym zasady wywodzone przez skarżącego z art. 42 ust. 1 i 3 Konstytucji muszą uwzględniać charakter tego postępowania (zob. wyrok TK z 19 marca 2007 r., K 47/05, OTK ZU nr 3/A/2007, poz. 27).

Jak ustalił Trybunał, skarżący stawia swoje zarzuty nie wprost wobec zaskarżonych przepisów, lecz względem samej listy substancji i metod zabronionych (załącznik nr 1 do Konwencji o zwalczaniu dopingu w sporcie), do której przepisy te się odwołują. Na liście wskazuje się bowiem konkretne substancje (metody) zabronione, ale za takie uznaje się też „inne substancje o podobnej strukturze chemicznej lub podobnym działaniu biologicznym”. Trzeba zatem podkreślić, że zarzuty skarżącego są sformułowane w sposób nieprawidłowy. Są bowiem skierowane do niewłaściwych przepisów, skoro to „otwarty” charakter listy substancji (metod) zabronionych miał doprowadzić do naruszenia konstytucyjnych praw skarżącego, a przepisy te zaledwie nawiązują do takiej listy.

Za naruszeniem art. 42 ust. 1 i 3 Konstytucji (w powiązaniu z art. 2, art. 5, art. 7, art. 31 ust. 3 i art. 32 ust. 1 Konstytucji) ma przemawiać – w przekonaniu skarżącego – to, że „tylko osoby posiadające odpowiednią wiedzę farmakologiczną i chemiczną mogą udzielić odpowiedzi na pytanie, czy dany związek jest środkiem zabronionym lub może potencjalnie za taki uchodzić”. Ten argument, ale i pozostałe dotyczące nieokreśloności „substancji zabronionej”, nie uzasadniają jednak naruszenia wskazanych w skardze konstytucyjnych praw. Zaskarżone przepisy – ani art. 43 ust. 3 i 5 ustawy o sporcie, ani art. 4 ust. 2

Światowego Kodeksu Antydopingowego – nie konstytuują bowiem odpowiedzialności karnej – jak chce skarżący, czy nawet dyscyplinarnej za stosowanie dopingu, co wyklucza ich kontrolę przez pryzmat art. 42 ust. 1 i 3 Konstytucji. Dopiero ich zestawienie z innymi przepisami ustawy o sporcie (art. 43 ust. 6) lub Światowego Kodeksu Antydopingowego (choćby art. 10) daje podstawy do określenia odpowiedzialności (dyscyplinarnej) za stosowanie dopingu (w tym substancji niedozwolonych). Skarżący nie wykazał zatem naruszenia przywołanych przez niego w skardze praw konstytucyjnych.

Dodać też trzeba, że proceduralną zasadę domniemania niewinności, wyrażoną w art. 42 ust. 3 Konstytucji, skarżący wprost odnosi – w sposób nieprawidłowy – do zaskarżonych przepisów, które mają charakter materialnoprawny, a nie procesowy. Co więcej, należy zauważyć, że argumenty skarżącego nawiązujące do procedur uznawania substancji za niedozwoloną nie dotyczą przecież problemu domniemania niewinności osoby podejrzanej o stosowanie dopingu.

Ze względu na stwierdzenie oczywistej bezzasadności wniesionej skargi należało odmówić jej nadania dalszego biegu (art. 49 w zw. z art. 36 ust. 3 ustawy o TK).

Skarżący kwestionuje zgodność art. 13 ust. 2 pkt 3 i ust. 5 Światowego Kodeksu Antydopingowego z art. 32 ust. 1, art. 45 ust. 1 i art. 77 ust. 2 Konstytucji. Zaskarżone regulacje miały doprowadzić do nierównego traktowania skarżącego, a także do naruszenia jego prawa do sądu.

Artykuł 13 ust. 2 pkt 3 Światowego Kodeksu Antydopingowego wskazuje osoby uprawnione do składania odwołań od decyzji dotyczących naruszeń przepisów antydopingowych. Z kolei art. 13 ust. 5 Światowego Kodeksu Antydopingowego dotyczy odwołań od decyzji zawieszającej lub cofającej akredytację laboratorium.

Trybunał przypomina, że przedmiotem skargi może być tylko ten przepis lub przepisy (zrekonstruowana na ich podstawie norma prawna), na których sąd lub organ administracji publicznej oparły ostateczne orzeczenie o wolnościach lub prawach skarżącego albo o jego obowiązkach określonych w Konstytucji. Jeśli przedmiotem skargi jest przepis, który nie spełnia tego wymagania, skarga nie odpowiada warunkom określonym w art. 79 ust. 1 Konstytucji w zw. z art. 47 ust. 1 pkt 1 ustawy o TK, co uzasadnia odmowę nadania jej dalszego biegu (art. 49 w zw. z art. 36 ust. 3 ustawy o TK).

Trybunał stwierdza, że art. 13 ust. 2 pkt 3, a tym bardziej art. 13 ust. 5 Światowego Kodeksu Antydopingowego nie były podstawą wydanych w sprawie skarżącego orzeczeń, w szczególności postanowienia Trybunału Arbitrażowego z 31 marca 2014 r., z którym skarżący wiąże naruszenie swoich konstytucyjnych praw. Skarżący nie składał odwołania do Sportowego Sądu Arbitrażowego (CAS), co wyklucza zastosowanie w jego sprawie art. 13 ust. 2 pkt 3 Światowego Kodeksu Antydopingowego. Jego sprawa nie dotyczyła też odwołania od decyzji cofnięcia lub zawieszenia akredytacji laboratorium, o czym stanowi art. 13 ust. 5 Światowego Kodeksu Antydopingowego. Wszelkie argumenty skarżącego przeciwko tym przepisom nie są więc związane z jego sprawą, a są jedynie luźnymi zastrzeżeniami wobec ich treści.

Trybunał uznaje tym samym skargę za niespełniającą przesłanki określonej w art. 79 ust. 1 Konstytucji w zw. z art. 47 ust. 1 pkt 1 ustawy o TK, co uzasadniało odmowę nadania jej dalszego biegu.

Z tych przyczyn Trybunał Konstytucyjny postanowił jak w sentencji.